

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН НА РОБОЧИХ МІСЦЯХ

Стратегію забезпечення безпечного використання хімічних речовин на робочих місцях і захисту навколишнього середовища можна представити трьома етапами.

Перший етап: ідентифікація хімічних речовин; їх класифікація за ступенем небезпеки для здоров'я працівників, для навколишнього середовища і за ступенем фізичної небезпеки; підготовка маркування та паспортів безпеки, що містять відомості про небезпечні фактори та необхідні заходи захисту.

Без такої інформації про хімічні речовини, які використовуються у виробничому процесі або викидаються в навколишнє середовище, неможливо оцінити вплив і визначити відповідні попереджувальні та обмежувальні заходи.

Другий етап: з'ясування питання про те, яким чином ідентифіковані і класифіковані за ступенем небезпеки хімічні речовини використовуються на робочому місці і який вплив може бути результатом їх використання. Це можна зробити шляхом моніторингу впливу або шляхом застосування інструментів, що дозволяють оцінювати вплив з урахуванням таких факторів, як кількість хімічних речовин, ймовірність їх викиду в умовах, що існують на робочому місці або на виробничому об'єкті, і фізичні властивості цих речовин.

Після ідентифікації, класифікації та опису небезпек і оцінки ризику впливу цих небезпек настає третій, останній, етап - використання всієї цієї інформації для розробки відповідної програми попередження та захисту для даного робочого місця. Сюди можна віднести наступне: різні види запобіжних і регулюючих заходів, в тому числі створення і застосування технічних засобів контролю небезпечних факторів; заміна небезпечних хімічних речовин менш небезпечними; а також застосування засобів захисту органів дихання і, при необхідності, інших засобів індивідуального захисту. Іншими компонентами

програми по забезпеченню і посиленню таких заходів контролю є: моніторинг впливу; інформування та підготовка працівників, що піддаються впливу; ведення обліку; спостереження за станом здоров'я працівників; планування дій на випадок надзвичайної стану; заходи з видалення шкідливих і небезпечних хімічних речовин.

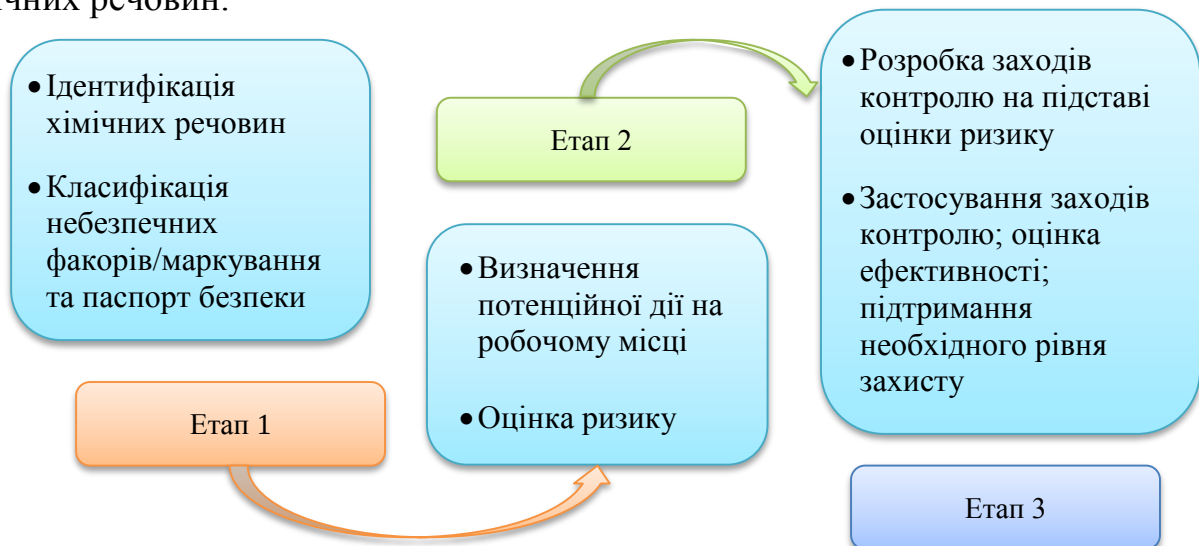

Рисунок 1 – Етапи стратегії забезпечення безпечного використання хімічних речовин на робочих місцях і захисту навколишнього середовища

Проект програми безпечного використання хімічних речовин на робочих місцях міститься в прийнятій МОП Конвенції 1990 року про безпеку при використанні хімічних речовин на виробництві № 170 [1]. Її положення додатково розкриваються в супутній Рекомендації № 177 [3], а також в інструкціях з охорони праці при роботі з хімічними речовинами. Ця конвенція та інші документи мають сьогодні таке ж актуальне значення, як і під час їх прийняття. Основні розділи конвенції включають в себе всі вимоги, які необхідно виконувати роботодавцю, щоб забезпечувати безпечне використання хімічних речовин як в плані захисту працівників, так і в плані впливу на навколишнє середовище. У них також досить докладно розкривається, з чого саме повинна складатися програма дій на рівні підприємства. Слід зазначити, що такий підхід узгоджується і з положеннями розробленими МОП «Керівні принципи з систем управління безпекою та гігієною праці» [2]. Основні компоненти програми для рівня підприємства показані в таблиці 1.

Таблиця 1 – Програма забезпечення охорони праці при використанні хімічних речовин на підприємстві

Складові частини програми	Включені компоненти
1	2
Загальні обов'язки, обов'язки та відповідальність	Роль компонентного органу; відповідальність та зобов'язання роботодавців, працівників та постачальників Права працівників Конфіденціальна інформація
Системи класифікації	Критерії класифікації небезпечних факторів. Методи класифікації
Маркування	Характер і вид маркування на контейнерах з небезпечними хімічними речовинами
Паспорта безпеки хімічної продукції	Надання інформації Зміст паспортів безпеки
Заходи виробничого контролю	Оцінка необхідності у заходах контролю Ліквідування небезпечних факторів Заходи контролю у відношенні: небезпечних для здоров'я факторів, хімічних речовин, що здатні вступати в небезпечні реакції, легкозаймистих та вибухонебезпечних речовин; транспортування хімічних речовин; видалення та знешкодження хімічних речовин
Проектування та монтаж	Застосування, де це можливо, систем закритого типу Розділення ділянок з небезпечними виробничими процесами з метою обмеження шкідливого впливу Технології та обладнання, що знижують викиди. Місцева витяжна вентиляція Загальна вентиляція
Системи та методи організації роботи	Адміністративні заходи контролю Догляд за контрольною апаратурою та її обслуговування Забезпечення безпечного зберігання небезпечних хімічних речовин
Індивідуальний захист	Засоби індивідуального захисту Засоби захисту органів дихання. Захисний спецодяг Санітарно-побутові зручності та особиста гігієна Правила догляду за засобами захисту та спецодягом.
Інформування та підготовка	Працівники, що піддаються дії небезпечних хімічних речовин, повинні отримувати інформацію про ці речовини (маркування і паспорта безпеки), а також проходити підготовку з правил безпечного поводження з ними, порядку дій у надзвичайних ситуаціях та порядку отримання додаткової інформації
Догляд за технічними засобами контролю	Правила та порядок утримання в справності технічних засобів контролю
Моніторинг дії	Методика вимірів Стратегія моніторингу Ведення обліку Інтерпретація та використання даних

Продовження таблиці 1

1	2
Спостереження за станом здоров'я	Необхідні медичні обстеження та огляди Ведення обліку Використання результатів для оцінки ефективності програми
Порядок дій у надзвичайних ситуаціях та надання першої допомоги	Необхідна розробка відповідних планів на випадок виникнення надзвичайних ситуацій та порядку дій в таких ситуаціях На місцях повинні бути засоби для надання першої допомоги
Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та інших інцидентів і звітність про них	Всі інциденти повинні розслідуватися з метою встановлення їх причин та виявлення недоліків в роботі підприємства або в плані дій у надзвичайних ситуаціях У відповідності з національним законодавством необхідно направляти повідомлення про інциденти у відповідні органи

З метою забезпечення безпечного використання хімічних речовин, потрібно налагодити ефективне адміністративне управління з належним урахуванням таких факторів, як відкритість, участь громадськості та підзвітність всіх зацікавлених сторін. Соціальний діалог допомагає вдосконалювати законодавство і забезпечувати його застосування, в тому числі підвищувати ефективність роботи інспекторів з охорони праці, які мають необхідну підготовку і кваліфікацію. Активна участь роботодавців і працівників має важливе значення для розробки національної політики і програм в галузі забезпечення безпечного використання хімічних речовин і ефективного адміністративного управління. Роботодавці зобов'язані вживати запобіжних і захисних заходів за допомогою оцінки та контролю виробничих ризиків, в тому числі тих, які пов'язані з впливом хімічних речовин. Працівники та їх організації мають право на всіх рівнях брати участь в розробці, контролі і реалізації запобіжних заходів і програм на робочих місцях. Керівники різних рівнів, фахівці з охорони праці, працівники та їх представники з питань охорони праці - всі вони виконують важливу роль за допомогою проведення успішного соціального діалогу та участі в реалізації заходів з охорони праці, що підвищують ефективність систем управління ризиками.

Забезпечення безпечного використання небезпечних речовин на робочому місці є суттєвим елементом в зниженні їх впливу на здоров'я працівників, виробництво і навколишнє середовище. Організації роботодавців та працівників представлені в цілому ряді міжнародних механізмів створених для ведення соціального діалогу на глобальному рівні, укладення рамкових угод та реалізації добровільних ініціатив, які сприяють успішному розвитку трудових відносин в хімічній промисловості та безпечному використанню хімічних речовин.

Список використаних джерел

1. Конвенція про безпеку в застосуванні хімічних речовин на виробництві № 170 від 25.06.1990, документ чинний з 04.11.1993.
2. МОП Керівні принципи з систем управління безпекою та гігієною праці. Женева, Міжнародне бюро праці, 2001. (Друге видання, 2009 р.)
3. Рекомендація щодо безпеки у використанні хімічних речовин на виробництві №177 від 25.06.1990, документ чинний з 04.11.1993.